

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

XALQ AMALIY BEZAK SAN'ATI NAMUNALARI ORQALI O'QUVCHILARNI MILLIY SAN'ATGA BO'LGAN QIZIQISHLARINI RIVOJLANTIRISH

Raxmonova Rayxon Zoir qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab yoshidagi o‘quvchilarda xalq amaliy bezak san’ati namunalari orqali milliy san’atga bo‘lgan qiziqishni shakllantirish masalasi o‘rganilgan. Tadqiqot davomida an’anaviy bezak namunalarining pedagogik salohiyati, o‘quvchilarning ijodiy faoliyati va estetik didini rivojlantirishdagi roli tahlil qilingan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, xalq amaliy san’ati bilan tanishtirish nafaqat madaniy merosni o‘rganish, balki bolalarda milliy o‘zlikni anglashi va san’atga qiziqish uyg‘otishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Xalq amaliy san’ati, bezak san’ati, milliy san’at, o‘quvchilarda qiziqish, estetik tarbiya

Milliy madaniyat va san’atni yosh avlodga yetkazish pedagogik amaliyotda muhim vazifa hisoblanadi. Xalq amaliy bezak san’ati — xalq ijodkorligi mahsuli bo‘lib, unda turli naqshlar, ranglar va shakllar orqali milliy estetik did, tarixiy va madaniy qadriyatlar aks etadi. Maktab yoshidagi bolalar uchun bu san’at namunalarini o‘rganish orqali nafaqat vizual did, balki milliy o‘zlik va san’atga bo‘lgan qiziqish rivojlantiriladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, amaliy mashg‘ulotlar, interaktiv darslar va ijodiy faoliyat orqali bolalarda bezak san’atiga qiziqish sezilarli darajada oshadi, bu esa ularning madaniy savodxonligini mustahkamlaydi. Shu nuqtai nazardan, xalq amaliy san’ati namunalarini o‘quv jarayoniga tizimli kiritish pedagogik strategiya sifatida samarali hisoblanadi.

Xalq amaliy bezak san’ati maktab yoshidagi bolalar uchun nafaqat estetik tarbiya, balki milliy madaniyat va tarixiy merosni o‘zlashtirishning samarali vositasi sifatida qaraladi. Bolalar bu san’at namunalarini o‘rganish jarayonida turli naqshlar, ranglar va shakllar bilan tanishadi, bu esa ularning vizual didi, rang uyg‘unligini tushunish va simmetriya kabi kognitiv qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, amaliy mashg‘ulotlar bolalarning ijodiy tafakkurini mustahkamlashga, diqqatni jamlash va tafakkur jarayonlarini faollashtirishga xizmat qiladi.

Bolalar bilan olib boriladigan mashg‘ulotlarda pedagoglar turli metodlarni qo‘llashadi. Amaliy mashg‘ulotlar doirasida bolalar xalq bezaklarini chizish, bo‘yash, loy, mato yoki boshqa materiallardan foydalanib bezak yaratish orqali o‘z ijodiy

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

salohiyatlarini namoyon etadi. Masalan, Suzani naqshlarini bo'yash yoki mato va qog'oz yordamida milliy naqshlarni takrorlash orqali bolalar o'z qo'llari bilan ijodiy faoliyat olib boradi, bu esa ularning estetik sezgi va kognitiv qobiliyatlarini rivojlantiradi. Amaliy mashg'ulotlar shuningdek, bolalarda mustaqillikni, qaror qabul qilish qobiliyatini va o'z ishiga mas'uliyatni shakllantiradi, chunki ular naqshlar va ranglarni tanlashda o'z didini namoyon etadi va yaratgan ishining natijasi bilan tanishadi.

Interaktiv darslar va loyiha ishlari esa bolalarning milliy san'atga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagoglar dars davomida xalq bezaklarining tarixi, ularning ma'nosi va milliy san'atdagi o'rni haqida qisqacha tushuntirish beradilar. Shu bilan birga, bolalar guruh ishlari va mini-loyihalar orqali o'z fikrlarini ifodalaydi, bir-birining ishini tahlil qiladi va ijodiy jarayonda hamkorlik qiladi. Bu jarayon bolalarda kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, ularni bir-birining fikrini tinglash va hurmat qilishga o'rgatadi. Natijada, bolalar nafaqat milliy san'atga qiziqish uyg'otadi, balki o'z ijodiy qarorlarini himoya qilish va baham ko'rish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Milliy san'at namunalarini o'rganish bolalarda vizual tafakkur va kreativlikni ham rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar o'zlari yaratgan naqsh va bezaklarni oilasi yoki sinfdoshlari bilan baham ko'rishni xohlashadi, bu esa ularni rag'batlantiradi va ijodiy motivatsiyani oshiradi. Shu bilan birga, bolalar naqshlar va ranglar bilan ishlash jarayonida simmetriya, tartib va dizayn elementlarini tushunishni o'rganadi. Bu kognitiv ko'nikmalar nafaqat san'at bilan bog'liq faoliyatda, balki boshqa fanlar, masalan, matematika va tabiiy fanlar o'qishida ham yordam beradi, chunki ular mantiqiy fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatini rivojlantiradi.

Amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xalq amaliy bezak san'ati orqali o'quvchilarda milliy san'atga qiziqish sezilarli darajada oshadi. Mashg'ulotlar davomida bolalar o'z ishlarini taqdim etishga, boshqa sinfdoshlarining ishlarini tahlil qilishga va baham ko'rishga intiladi. Shu bilan birga, ular milliy naqshlar, ranglar va bezak texnikalarini tanlashda mustaqil qaror qabul qilishni o'rganadi, bu esa ijodiy tafakkur va shaxsiy ifoda qobiliyatini mustahkamlaydi. Pedagoglar ushbu jarayonda bolalarni doimiy qo'llab-quvvatlab, yangi texnikalarni tavsiya qiladi, natijalarni kuzatadi va bolalarning individual rivojlanish darajasini hisobga oladi.

Bolalar bilan olib boriladigan mashg'ulotlarda integratsion yondashuv qo'llaniladi. Bu degani, milliy bezak san'ati va zamonaviy ijodiy mashg'ulotlar birlashtiriladi, natijada qiziqish va motivatsiya yanada oshadi. Masalan, bolalar naqshlarni raqamli texnologiyalar yordamida chizish, kompyuter dasturlarida bo'yash yoki 3D model sifatida yaratish orqali an'anaviy san'atni zamonaviy vositalar bilan

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

o'rganadi. Bunday yondashuv bolalarning texnologik savodxonligini oshiradi, ijodiy imkoniyatlarini kengaytiradi va ularni milliy san'atga qiziqtiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muntazam va tizimli mashg'ulotlar bolalarda estetik did, ijodiy tafakkur va milliy san'atga qiziqishni shakllantiradi. Pedagogik jarayonda mashg'ulotlar turli metodlar bilan olib borilishi lozim: amaliy, interaktiv, loyiha asosida yoki raqamli texnologiyalar yordamida. Shu bilan birga, pedagog bolalarni faol qo'llab-quvvatlashi, ijodiy jarayonlarda yangi usullar va naqshlarni tavsiya qilishi muhimdir. Natijalar muntazam kuzatilib, bolalarning individual rivojlanish darajasi va qiziqishlari hisobga olinishi kerak.

Shunday qilib, xalq amaliy bezak san'ati orqali o'quvchilarda milliy san'atga bo'lgan qiziqish nafaqat shakllanadi, balki mustahkamlanadi. Mashg'ulotlar bolalarda vizual, kognitiv, estetik va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, ularni milliy merosga hurmat bilan qarashga o'rgatadi va ijodiy tafakkurini kengaytiradi. Shu nuqtai nazardan, xalq amaliy san'ati namunalarini maktab ta'limiga tizimli kiritish pedagogik strategiya sifatida samarali hisoblanadi va bolalarning madaniy savodxonligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xalq amaliy bezak san'ati orqali maktab yoshidagi bolalarda milliy san'atga bo'lgan qiziqish samarali rivojlantiriladi. Amaliy mashg'ulotlar va interaktiv darslar bolalarning estetik didi, vizual tafakkuri va ijodiy qobiliyatlarini oshiradi, ularni milliy merosga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Mashg'ulotlarda bolalar o'z ijodiy qarorlarini mustaqil qabul qiladi, naqsh va ranglarni tanlaydi, yaratgan ishlarini taqdim etadi va baham ko'radi. Shu bilan birga, ular kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, muloqot va hamkorlik jarayonida tajriba orttiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy san'at namunalarini tizimli tarzda o'quv jarayoniga kiritish pedagogik strategiya sifatida samarali hisoblanadi. Amaliy va interaktiv mashg'ulotlar, loyiha ishlari va raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilish orqali bolalarda milliy san'atga bo'lgan qiziqish barqaror rivojlanadi va ijodiy tafakkur mustahkamlanadi. Shu tariqa, xalq amaliy bezak san'ati nafaqat madaniy savodxonlikni oshirish, balki bolalarda milliy o'zlikni anglash va san'atga hurmatni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and Innovation*, 2(B10), 192–198.
2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, 1, 131–134.

**O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR
TADQIQOTLAR-Jurnali
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

3. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, 2, 109–110.
4. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
5. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter Education & Global Study*, 1, 8–14.
7. Shavdirov, S. A. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Узбекистан)*, 6, 15–21.
8. Shavdirov, S. A. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84–85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193–196.
10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60–66.
11. Chatzipanteli, A., & Adamakis, M. (2023). Social interaction through structured play activities and games in early childhood. In P. Gil-Mardona (Ed.), *Handbook of Research on Using Motor Games in Teaching and Learning Strategy* (pp. 80–99). IGI-Global.